

prima instanță: A. Us
instanța de apel: D. Manole, S. Arnăuț, E. Fistican

dosarul nr. 2rac-428/15

DECIZIE

23 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii Sveatoslav Moldovan, Iuliana Oprea, Ion Druță, Galina Stratulat

examinînd recursurile declarate de către Societatea cu Răspundere Limitată "Getarcon Grup" și Serviciul Vamal, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată "Getarcon Grup" împotriva Serviciului Vamal, Ministerului Finanțelor cu privire la încasarea datoriei și a dobînzii de întîrziere, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Societatea cu Răspundere Limitată "Getarcon Grup" și Serviciul Vamal, și menținută hotărîrea Judecătoriei economice de circumscripție din 30 iunie 2011

c o n s t a t ă

La 24 noiembrie 2010 SRL "Getarcon Grup" a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal, Ministerului Finanțelor cu privire la încasarea datoriei și a dobînzii de întîrziere.

În motivarea acțiunii a indicat că, în temeiul contractului de antrepriză nr. 76 SV din februarie 2007 a efectuat lucrările de reconstrucție și amenajare a infrastructurii Biroului Vamal Chișinău.

Conform procesului-verbal de recepție la terminarea lucrărilor nr. 330 SV din 27 decembrie 2007, adeverinței de costul și cheltuielilor lucrărilor executate pentru decembrie 2007, devizului de cheltuieli, procesului-verbal de control a Inspecției de Stat în Construcții nr. 55 din 28 octombrie 2010 efectuat la solicitarea beneficiarului nr. 28/5706 din 09 iulie 2010, a fost confirmată calitatea, volumul lucrărilor efectuate, precum și suma datoriei neachitate în mărime de 2270884 lei.

La nenumăratele adresări către conducerea biroului vamal și către alți factori de decizie, reclamantului i se promitea achitarea datoriei formate, însă ulterior pîrîtul iniția diferite controale referitor la calitatea și volumul lucrărilor efectuate doar sub pretextul de a nu achita suma restantă.

La 01 noiembrie 2010 reclamantul a înaintat o cerere prealabilă, care însă a rămas fără soluționare.

În temeiul art. 512 al. (1) și art. 572 Cod civil, cere SRL "Getarcon Grup" încasarea de la Serviciul Vamal, prin intermediul Ministerului Finanțelor, a datoriei restante de 2270884 lei.

Totodată, prin prisma art. 602 și art. 619 al. (2) Cod civil, cere reclamantul încasarea dobânzii de întârziere de la pârâți în sumă de 1306914 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei economice de circumscripție din 30 iunie 2011, a fost admisă parțial acțiunea, fiind dispusă încasarea de la Serviciul Vamal și Ministerul Finanțelor a datoriei contractuale de 2256524 lei și taxa de stat achitată de 50000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015, au fost respinse apelurile declarate de către SRL "Getarcon Grup" și Serviciul Vamal, și menținută hotărârea Judecătoriei economice de circumscripție din 30 iunie 2011.

La 24 august 2015 SRL "Getarcon Grup" a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a cerut admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii capătului de cerere cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și pronunțarea unei noi hotărâri în partea dată de admitere a acțiunii și încasarea sumei de 2825539,07 lei cu titlu de dobândă.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la pronunțarea deciziei deși corect a făcut trimitere la prevederile art. 585 și 619 Cod civil, eronat însă a interpretat conținutul acestora. La fel, eronat instanța a concluzionat că obiectul litigiului reprezintă dreptul antreprenorului de a solicita cheltuieli suplimentare în rezultatul depășirii esențiale ale devizului și deci nu constituie obligație pecuniară. Or, o obligație are un caracter pecuniar dacă are ca obiect prestația de a da o sumă de bani, întârzierea în executarea obligațiilor pecuniare are drept consecință plata dobânzii de întârziere, indiferent dacă debitorul a folosit acești bani în alte scopuri sau i-a folosit cu rea-credință. Reieșind din obiectul acțiunii înaintate de recurent, rezultă că acesta are un caracter pecuniar.

Urmează a fi dispusă încasarea de la intimat a dobânzii de întârziere în sumă de 2825539,07 lei, mărime ce a fost concretizată în instanța de apel.

Totodată a menționat că a achitat taxa de stat în exces la depunerea cererii de apel, care însă nu a fost restituită de instanță.

La 21 octombrie 2015 Serviciul Vamal a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a cerut admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele la admiterea în parte a acțiunii eronat au dispus încasarea unei datorii inexistente și necontractate de părți. Astfel, nu au luat în considerație prevederile contractului de antrepriză nr. 76 SV din 26 februarie 2007 și acordul adițional nr. 1 din 06 noiembrie 2007, prin care s-a majorat suma contractuală inițială cu 3842242,24 lei, iar în total suma conform voinței părților constituind 16794966,31 lei și înregistrat în modul corespunzător la Agenția pentru Achiziții Publice. Prin urmare, instanțele au ignorat libertatea părților contractante în ceea ce privește volumul lucrărilor și costul acestora.

Deși Inspekția de Stat în Construcții a constatat niște lucrări suplimentare în valoare de 2465060,16 lei executate în baza actelor nr. 1 și nr. 2 din august 2007, instanțele nu au luat în considerație că prețul dat a fost convenit de părți prin Acordul adițional nr. 1 din 06 noiembrie 2007.

Lucrările au fost finisate conform procesului-verbal de recepție finală a lucrărilor nr. 330 SV din 27 decembrie 2007, iar alte lucrări suplimentare nu au fost semnalate decât în actele nr. 1 și nr. 2 din august 2007.

Conform prevederilor Legii privind achizițiile publice, este ilegală efectuarea unor lucrări suplimentare fără încheierea vreunui contract și înregistrarea lui la Agenția Achizițiilor Publice, or conform art. 69 al. (5) a Legii nr. 96 din 13 aprilie 2007, operatorul economic execută necondiționat clauzele contractului încheiat, respectând cerințele de calitate și prețul stabilit.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Colegiul constată că, SRL "Getarcon Grup" la data de 24 august 2015 a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015 în termen, în cazul în care copia deciziei motivate a fost eliberată recurentului abia la solicitarea acestuia din 25 iunie 2015 (f.d.81, vol. I).

La fel și Serviciul Vamal a declarat la 21 octombrie 2015 recurs în termen împotriva deciziei instanței de apel, în cazul în care copia deciziei judecătorești din 16 iunie 2015 a fost înregistrată în cancelaria recurentului la 20 august 2015, or prin prisma art. 111 al. (3) CPC, termenul de procedură stabilit în luni începe să curgă în ziua imediat următoare datei comunicării actului de procedură.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum s-a stabilit, SRL "Getarcon Grup" prin cererea de chemare în judecată pretinde la încasarea de la Serviciul Vamal a datoriei restante de 2270884 lei ce rezultă din contractul de antrepriză nr. 76 SV din februarie 2007 de efectuare a lucrărilor de reconstrucție și amenajare a infrastructurii Biroului Vamal Chișinău, precum și încasarea dobânzii de întârziere.

Instanțele judecătorești la adoptarea hotărârilor au admis capătul de cerere cu privire la încasarea datoriei de 2256524 lei pentru executarea lucrărilor de construcție suplimentare, motivându-și soluția pe faptul că societatea și-a onorat pe deplin obligațiile ce rezultă din contractul de antrepriză, iar beneficiarul s-a eschivat de la plata retribuției suplimentare cuvenite, invocând ca probă actul de control nr. 55 din 28 octombrie 2010 a Inspecției de Stat în Construcții, care s-a expus referitor la volumul lucrărilor suplimentare executate în baza actelor nr. 1 și 2 din august 2007 ce au apărut pe parcurs din cauza schimbărilor parvenite în proiect și folosirea tehnologiilor noi implementate în domeniul construcției. Or, conform acestor acte, lucrările au fost coordonate cu proiectantul și beneficiarul. În continuare, instanța a indicat că efectuarea lucrărilor de construcție suplimentare au creat situația de

imprevizibilitate prevăzută de art. 949 al. (2) Cod civil, ce acordă antreprenorului dreptul de a pretinde la cheltuieli suplimentare suportate, iar din cauza că beneficiarul nu a cerut rezilierea contractului, prezumă că acesta tacit a acceptat efectuarea lucrărilor de construcție suplimentare.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră premature hotărârile judecătorești pronunțate din următoarele considerente.

Astfel, Serviciul Vamal și SRL "Getarcon Grup" au încheiat contractul de antrepriză nr. 76 SV din februarie 2007, în temeiul căruia antreprenorul s-a obligat de a executa lucrările de reconstrucție a infrastructurii Biroului Vamal Chișinău conform devizului-ofertă și volumului stipulat în caietul de sarcini la licitația publică nr. 2176/06 aprobat de către Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare, iar organul vamal (beneficiarul) s-a obligat de a achita lucrările efectuate.

La pct. 2 al contractului a fost stabilită valoarea lucrărilor de construcție în mărime de 14082590 lei (inclusiv TVA – 2347099 lei). La fel, s-a prevăzut că volumul și valoarea lucrărilor contractuale vor fi prevăzute conform devizului – ofertă, parte integrantă la prezentul contract, cu condiția respectării stricte a prețurilor unitare stipulate în oferta de licitație, iar durata de executare a lucrărilor de 8 luni produce efecte juridice începând cu data înregistrării contractului la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare. Totodată s-a indicat că recepția lucrărilor contractante se înfăptuiește după volum și calitate în modul stabilit, cu întocmirea și aprobarea de ambele părți a procesului-verbal la terminarea lucrărilor conform prevederilor Regulamentului de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 285 din 23 mai 1996.

Ulterior, părțile au încheiat la 06 noiembrie 2007 Acordul adițional nr. 1, prin care s-a majorat mărimea contractuală inițială cu 3842242,24 lei, constituind astfel în final suma de 16794966,31 lei, iar conform procesului-verbal de recepție a lucrărilor nr. 330 SV din 27 decembrie 2007 – lucrările au fost finisate.

Din conținutul pct. 2 al Acordului adițional nr. 1 rezultă că acesta produce efecte juridice din data înregistrării lui la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare.

Or, conform parafelor de pe antetul contractului de antrepriză nr. 76 SV din februarie 2007 și Acordului adițional nr. 1. reiese că acestea au fost înregistrate la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare.

Reieșind din faptul că între părți au fost instituite raporturi de antrepriză, ca rezultat al desemnării SRL "Getarcon Grup" ca câștigător la licitația publică din 22 ianuarie 2007, se prezumă că acesta a prezentat oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

SRL "Getarcon Grup" însă prin acțiunea înaintată pretinde la încasarea lucrărilor de construcție suplimentare în sumă de 2270884 lei, care nu au fost prevăzute de contractul de antrepriză nr. 76 SV din februarie 2007, însă calculate de acesta conform proceselor-verbale de recepție a lucrărilor executate pentru perioada anului 2007 și procesului-verbal de control a Inspecției de Stat în Construcții nr. 55

din 28 octombrie 2010.

Or, pretențiile reclamantului de încasare a cheltuielilor suplimentare urmau a fi verificate prin prisma art. art. 47, 67 și 69 din Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13 aprilie 2007, în special în partea ce ține de modificarea prețului contractului.

Deși Centrul Național de Expertize Judiciare a efectuat expertiza primară în domeniul construcției, în baza încheierii Curții de Apel Chișinău din 31 mai 2012 (f.d.241-246, vol. I), descrierea raportului prezintă în sine o redactare literală a conținutului proceselor-verbale de recepție a lucrărilor executate pentru perioada anului 2007 în sumă de 19065849 lei (vezi Tabelul 1), fără însă ca acestea să fie contrapuse și cu celelalte materiale prezentate expertului spre examinare (documentația de proiect, contractul de antrepriză, acordul adițional nr. 1 la contract etc.).

În acest sens Colegiul reține că, instanța la rejudecare urmează să examineze în cumul - condițiile contractului de antrepriză încheiat drept rezultat al licitației publice desfășurate la 22 ianuarie 2007; conținutul documentației de deviz a beneficiarului și a ofertei de prețuri a antreprenorului aprobate inițial la încheierea contractului de antrepriză; corespunderea volumelor și valorilor lucrărilor executate în realitate cu datele documentației de proiect-deviz sau cu lista volumelor lucrărilor coordonate cu beneficiarul la care nu a fost întocmită documentația de deviz; corespunderea valorii lucrărilor executate de societate cu valoarea specificată în contractul de antrepriză, dacă nu au fost admise erori aritmetice în calcul; dacă s-au executat lucrări și cheltuieli neprevăzute în documentația de proiect și deviz, iar în urma constatărilor stabilite instanța trebuie să dea o apreciere acestora în coraport cu pretențiile invocate de reclamantul SRL "Getarcon Grup". Or, în caz de imposibilitate, ar fi rațional de a dispune efectuarea unei expertize pe marginea cazului dat, în situația în care norma procesual civilă acordă un astfel de drept părților la cererea lor, precum și dispunerea acesteia din oficiu, conform art. 148 CPC.

Instanța urmează să dea apreciere și procesului-verbal de control a Inspecției de Stat în Construcții nr. 55 din 28 octombrie 2010 prin prisma Hotărârii Guvernului nr. 360 din 25 iunie 1996 cu privire la controlul de stat al calității în construcții, sub aspectul reflectării în acesta a tuturor exigențelor impuse prin acest act normativ.

Or, deși Inspecția de Stat în Construcții a constatat că valoarea totală a lucrărilor executate de către antreprenorul SRL "Getarcon Grup" la obiectivul din litigiu constituie suma de 19051,49 mii lei (mărime din care au fost excluse exagerările de 14,36 mii lei), instanța la rejudecare urmează să stabilească corectitudinea determinării de către organul de control a costului lucrărilor executate, în situația în care aceasta nemijlocit a menționat că lucrările suplimentare nu au fost contractate de către părți conform legislației în vigoare (f.d.82, vol. I).

Deși instanța de apel a stabilit că potrivit Actului de verificare a decontărilor reciproce de la 01 ianuarie 2007 – 31 decembrie 2007 beneficiarul a acumulat o datorie față de antreprenor în sumă de 2270883,90 lei (f.d. 112, vol. I), instanța urmează să dea apreciere înscrisului dat, semnat unilateral de SRL "Getarcon Grup", și să-l contrapună cu înscrisurile de la f.d. 107-108, vol. I și f.d. 111, vol. I,

în conținutul cărora sunt reflectată alte sume distincte decât cea de 2270883,90 lei. Instanța prin prisma art. 139 CPC urmează să aprecieze și autenticitatea proceselor-verbale de recepție a lucrărilor executate în perioada anului 2007, prezentate de reclamant în susținerea pretențiilor sale (f.d.135-145, vol. I), inclusiv puterea probantă a lor, în cazul în care acestea conțin radieri și completări.

Cele menționate denotă faptul că instanța nu a soluționat fondul cauzei, circumstanță ce impune casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015, cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel. Or, instanța de recurs poate restitui pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a fost constatată încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit.d) și f) CPC.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o decizie întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admit recursurile declarate de către Societatea cu Răspundere Limitată "Getarcon Grup" și Serviciul Vamal.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată "Getarcon Grup" împotriva Serviciului Vamal, Ministerului Finanțelor cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Iuliana Oprea

Ion Druță

Galina Stratulat